

UCHWAŁA NR XLIX/631/2022

RADY MIEJSKIEJ LESZNA

z dnia 24 lutego 2022 r.

w sprawie ustanowienia roku 2022 w Lesznie Rokiem Leona Rozpendowskiego

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9), 18), 19) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15) ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) oraz art. 1 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r., poz. 194 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Z okazji 125. rocznicy urodzin Leona Rozpendowskiego oraz 50. rocznicy Jego tragicznej śmierci, oddając hołd wszechstronnemu artyście malarzowi oraz podkreślając Jego zasługi dla kultury Leszna i regionu leszczyńskiego Rada Miejska Leszna ustanawia rok 2022 w Lesznie Rokiem Leona Rozpendowskiego.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Leszna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczocy Rady Miejskiej Leszna

Tomasz Malepszy

UZASADNIENIE

do UCHWAŁY

Nr XLIX/631/2022

Rady Miejskiej Leszna

z dnia 24 lutego 2022 roku

w sprawie ustanowienia roku 2022 w Lesznie Rokiem Leona Rozpendowskiego

W 2022 roku przypada 125. rocznica urodzin Leona Rozpendowskiego oraz 50. rocznica Jego tragicznej śmierci. Ustanowienie roku 2022 rokiem Leona Rozpendowskiego w Lesznie będzie znakomitym uhonorowaniem wszechstronnego artysty oraz stanowić będzie formę podkreślenia Jego zasług dla kultury Leszna i regionu leszczyńskiego.

Leon Rozpendowski był człowiekiem o niezwyklej wyobraźni i kreatywności oraz jednym z najoryginalniejszych twórców polskiej kultury XX wieku w Lesznie. Znaczący wpływ na Jego życie i twórczość wywarł czas, w którym żył: okres I wojny światowej, odbudowy Polski i powrót Leszna do Macierzy (okres dwudziestolecia międzywojennego), lata II wojny światowej, w tym okres niemieckiej okupacji Leszna, odbudowy Polski po 1945 roku i kolejne lata PRL-u. Pozostały po Nim liczne prace malarskie i rysunkowe o różnym przeznaczeniu i charakterze. Niewielką część dorobku Leona Rozpendowskiego posiada w swoich zbiorach m.in. Muzeum Okręgowe w Lesznie. Prace i pamiątki po Leonie Rozpendowskim znajdują się m.in. w domach wielu Leszczynian. Współcześnie, Leonowi Rozpendowskiemu poświęcona była wystawa pt. „Rozpend. Leon Rozpendowski 1897-1972” /2018 r./, a jej organizatorem było Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Okręgowego w Lesznie oraz Muzeum Okręgowe w Lesznie.

Przez 50 lat pozostawał w Lesznie aktywnym twórcą, uprawiając wiele dyscyplin sztuki i rzemiosła artystycznego: malarstwo; rysunek; tworzenie dekoracji, rekwizytów teatralnych i kostiumów; ilustratorstwo; projektowanie i tworzenie szyldów reklamowych na szkle, drewnie i blasze oraz świetlnych; odnawianie kościołów; renowacja starych obrazów i rzeźb; projektowanie i budowa ołtarzy kościelnych; sztukę plakatu; reklamę kinową i in. Inwentaryzował zabytkowe bramy i furty Leszna (w formie rysunków), m.in. z cmentarza żydowskiego i synagogi oraz namalował wg własnego wyobrażenia nieistniejące już furty i bramy wjazdowe do Leszna. Był także nauczycielem rysunku, liternictwa i reklamy. W dorobku ma udział w wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych (m.in. w pierwszej powojennej wystawie współczesnego malarstwa, grafiki i rzeźby w Lesznie /1945 r./; podczas obchodów 400-lecia Leszna /1947 r./ eksponowany był obraz-panorama poświęcony bitwie na Psim Polu, który namalował wspólnie z Karolem Stobieckim; praca prezentowana była także na „Wystawie Ziem Odzyskanych” we Wrocławiu /1948 r./; I Międzypowiatowej Wystawie Plastyków Amatorów podczas Roku Plastyki w Wielkopolsce /1971 r./).

Rok 2022 – będący także rokiem, w którym przypada 475. rocznica nadania Lesznu praw miejskich – będzie doskonałą okolicznością do lepszego poznania sylwetki i twórczości tej niezwyklej postaci, związanej z

regionem leszczyńskim. Biogram Leona Rozpendowskiego szczegółowo został przybliżony w „Słowniku Biograficznym Leszna”:

ROZPENDOWSKI Leon (1897-1972), artysta malarz. Urodził się 24 III w Szewcach (powiat Grodzisk) jako syn Stanisława Rozpendowskiego, leśnika i Salomei z Rakowskich. Miał rodzeństwo: Stefanię (ur. 1888), Tadeusza (ur. 1900), Marię, Jadwigę (ur. 1907), Zofię (ur. 1910) i Zygmunta (ur. 1912). W 1907-1911 uczęszczał do niemieckiej szkoły powszechnej w Bruczkowie (obecnie powiat Gostyń). Brał udział w I wojnie światowej jako ochotnik na Bałkanach; wg tradycji rodzinnej otrzymał wówczas Złoty Półksiężyc Turecki za zmodernizowanie artylerii tureckiej. Do Leszna przybył na początku lat 20. z Krzycka Wielkiego (pow. Leszno), gdzie miał i prowadził pensjonat. W 1922 założył w Lesznie, wspólnie z inż. T. Schulzem, Biuro Architektoniczne. W 1923 otworzył przy ul. Kościelnej własny zakład artystyczny: „Pracownię dekoracyjno-artystyczną, wypożyczalnię kostiumów teatralnych”. Specjalizował się w malowaniu sztandarów, dyplomów, herbów, monogramów, obrazów olejnych, malowaniu na i pod szkłem, pozłacaniu i szyldach. Wykonywał reklamy artystyczne, dekoracje, rekwizyty teatralne, kostiumy dla Objazdowego Teatru Lalek, działającego w Lesznie w latach 30. oraz do przedstawień amatorskich. W 1923 uczył rysunku oraz liternictwa i reklamy w Szkole Przemysłowo-Handlowej w Lesznie. Malarstwa i rysunku uczył się u Wilhelma Ballarina (1935-1939). W latach 30. jego zakład mieścił się przy ul. Wolności i nosił nazwę „Rozpend – artystyczna pracownia godeł”. Wykonywano w nim także nowoczesne wówczas reklamy świetlne, godła, plakaty, reklamy kinowe, fasady i frontony z metalu, szkła i drewna. Rozpendowski inwentaryzował zabytkowe bramy i furtki Leszna., m.in. z cmentarza żydowskiego i synagogi. Pracował przy odnawianiu kościołów, projektował i budował ołtarze, projektował i malował obrazy na chorągwiach kościelnych i feretronach. Pracował dla kościołów m.in. we Wronkach, Mórkowie, Poniecu, Poznaniu, Wilkowicach, Świąciechowie, Goniembicach, Długich Starych, Bronikowie, Siedlcu, Drzeczkowie, Cieszynie, Pyzdrach. W 1937 wykonał i zrealizował projekt świetlicy „Dom Żołnierza” na terenie koszar 55 pułku piechoty, w której centralne miejsce zajmował obraz jego pędzla (2,15 m x 2,85 m), przedstawiający dekorację sztandaru 55 pułku piechoty Virtuti Militari przez marszałka Józefa Piłsudskiego w grudniu 1920. II wojnę światową przeżył w Lesznie. Przechował z narażeniem życia w skrytce w domu przy ul. Wolności 8 gdzie mieszkał, fotografie wykonane przez Niemców, dokumentujące rozstrzelanie (21 X 1939) na pl. Tadeusza Kościuszki przez hitlerowców obywateli polskich. Zdjęcia znalazł jego syn – Tadeusz, a reprodukcje zrobił (również w konspiracji), leszczyński fotograf Radomir Kochowicz. Rozpendowski po wojnie przekazał je Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich. W 1946 miał zarejestrowany zakład malarski przy ul. Zygmunta Krasińskiego 1. Od marca 1945 do 1948 był radnym miejskim, w 1948 członkiem Komisji Kontroli Społecznej Miejskiej Rady Narodowej. Był aktywnym twórcą, od 1948 członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków. Uprawiał głównie malarstwo olejne, stosując i doskonaląc technikę grubego nakładania farby. Pierwszą wystawę obrazów o tematyce batalistycznej miał w 1923. Szczególną aktywność przejawiał po II wojnie światowej. W 1946 należał do założycieli Sekcji Plastyków, działającej przez kilka miesięcy w ramach Towarzystwa Kultury im. Karola Kurpińskiego, w której pełnił funkcję wiceprezesa. Po przekształceniu się sekcji w Stowarzyszenie Plastyków Leszczyńskich, pełnił w nim

funkcję przewodniczącego komisji rewizyjnej, a od 1946 był członkiem komisji kwalifikacyjnej. Należał do komitetów organizacyjnych wystaw, imprez towarzyskich i sportowych. Działal w Stowarzyszeniu Plastyków Leszczyńskich do rozwiązania się stowarzyszenia (w lutym 1952), w jego mieszkaniu odbywały się niektóre zebrania. W styczniu 1946 zabiegał u władz miasta o utworzenie przy ul. Kazimierza Karasia, w willi przed wojną zajmowanej przez Wilhelma Ballarina, w której obecnie mieszkał, „Domu Plastyków”. Dom był przez pewien czas miejscem spotkań miejscowego środowiska plastycznego, jednak formalnie nie stał się placówką sekcji, a później Stowarzyszenia Plastyków Leszczyńskich. Rozpendowski brał udział w wielu wystawach, m.in. w pierwszej powojennej wystawie współczesnego malarstwa, grafiki i rzeźby we wrześniu 1945 w Lesznie. Latem 1946 wystawiał w Kaliszu 20 prac. W Lesznie, na wystawie jesiennej (1946) w Miejskim Gimnazjum i Liceum Żeńskim przy pl. Tadeusza Kościuszki, będącej dużym wydarzeniem artystycznym, pokazał 14 obrazów. Podczas obchodów 400-lecia Leszna (jesienią 1947), eksponowany był w specjalnym pawilonie obraz-panorama o wym. 37,5 m x 5 m pt. Bitwa na Psim Polu, który malował wspólnie z Karolem Stobieckim (od października 1946 do września 1947). Obraz, sprzedany (1949) Towarzystwu Przyjaciół Żołnierza Oddział we Wrocławiu pokazywany był na Wystawie Ziem Odzyskanych (1948) i zaginął w niewyjaśnionych okolicznościach ok. 1954. Rozpendowski był autorem jego tła i krajobrazu; w październiku 1947 otrzymał za niego nagrodę pieniężną ministra kultury i sztuki. Prezentował swe obrazy na wystawie Stowarzyszenia Plastyków Leszczyńskich, podczas Regionalnej Wystawy Przemysłowo-Rolniczej w czasie obchodów jubileuszu miasta jesienią 1947 i na X jubileuszowej wystawie Stowarzyszenia Plastyków Leszczyńskich (1948). Prace pokazywał także na wystawie objazdowej szlakiem Orlich Gniazd – zamki obronne i warownie Jury Krakowsko-Częstochowskiej (1959), na Wystawie Leszczyńskich Plastyków Amatorów w XXV-lecie ruchu plastycznego w Lesznie (1971), na I Międzypowiatowej Wystawie Plastyków Amatorów podczas Roku Plastyki w Wielkopolsce (1971). Podejmował tematykę batalistyczną w takich obrazach, jak: Bitwa pod Płowcami (diorama 3 m x 1 m), Bitwa pod Lenino (2,5 m x 1,2 m), Obrona Częstochowy (37,5 m x 4,9 m, wspólnie z Franciszkiem Idziakiem i Wacławem Piotrowskim), Obrona Głogowa, Zwycięstwo, Ostatni salut (17 Pułk Ułanów), Lisowczyk. Namalował ok. 70 obrazów o tematyce marynistycznej, m.in.: Piłsudski, Haller – zaślubiny Polski z morzem, Żeromski – wiatr od morza, Matka Boska Kaszubska, Rybak. Był autorem wizerunku błogosławionego Edmunda Bojanowskiego w Górce Duchownej. Wśród jego dzieł występowały portrety, pejzaże, kwiaty. Obrazy zostały rozproszone; dużą ich kolekcję posiadają wnuki w Poznaniu; wśród nich autoportret. Obrazy o tematyce związanej z ziemią, np. Orka i Bronowanie, znajdują się u rodziny w Szelejewie. W Muzeum Okręgowym w Lesznie jest 6 obrazów z 1939 oraz z początku lat 40. Zachowała się kolekcja 25 kart – rysunków inwentaryzacyjnych furt i bram Leszna, opisanych przez Rozpendowskiego i jego syna, Tadeusza oraz kolekcja obrazów na płytach przedstawiających, jak mogły wyglądać – wg wyobraźni artysty – leszczyńskie bramy: Świąciechowska, Rydzińska, Targowa, przy kościele św. Krzyża, Gronowska oraz Siedmiu Uliczek przy ul. Osieckiej (obecnie Niepodległości). Rozpendowski miał różnorodne zainteresowania, projektował i budował m.in. maszyny wojenne. Zgromadził bogatą kolekcję obrazów oraz zamków bramowych i drzwiowych, która w części eksponowana jest w Muzeum Okręgowym

w Lesznie. Należał do Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej i Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. Zmarł tragicznie, zamordowany 10 VII 1972 w Lesznie, pochowany został 15 VII na cmentarzu przy ul. Kąkolewskiej. Związek małżeński z Pelagią z Frankiewiczów zawarł 15 IX 1923 w Lesznie. Małżeństwo miało dzieci: Wirginię (ur. 1924), absolwentkę Liceum Handlowego i Tadeusza (ur. 1926), architekta, artystę fotografika, opiekuna spuścizny po ojcu.(...)

Źródło: Słownik biograficzny Leszna, pod red. Barbary Głowinkowskiej i Alojzego Koniora, autorka biogramu: Małgorzata Janina Halec, wyd. 2, poprawione i rozszerzone, Leszno 2011

W uznaniu zasług Leona Rozpendowskiego dla rozwoju kultury w Lesznie oraz dbając o pamięć historyczną, Rada Miejska Leszna przychyliła się do inicjatywy Prezydenta Miasta Leszna, uznając przyjęcie przedmiotowej uchwały za w pełni uzasadnione.

Opracowało:

Miejskie Biuro Wystaw Artystycznych w Lesznie